
DIASZPÓRA
ISKOLATÁBOR
Rákóczi-szabadságharc

Kedves Fiatal Vitéz! - Bevezető

Gondoltál már arra, milyen lenne visszarepülni az időben több mint háromszáz évet, és részese lenni egy igazi, veszélyes és izgalmas történelmi kalandnak?

Nyisd ki ezt a munkafüzetet, mert a képzeletbeli időgépünk most elindult! Ezzel a könyvvel visszatérünk az **1700-as évek elejére**, a Rákóczi-szabadságharc hősies korába. Olyan időszakba csöppensz, amikor a magyar várak felett idegen zászlók lengtek, de az emberek szívében ott élt a szabadság vágya. Amikor egy bátor és bölcs vezető, **II. Rákóczi Ferenc** kibontotta a piros selyemlobogókat, és kiadta a szent jelszót:

„Cum Deo pro Patria et Libertate!"
(vagyis: „Istennel a hazáért és a szabadságért!")

Mi vár rád ebben a munkafüzetben?

Ez a könyv nem egy szokványos iskolai tankönyv, hanem a te **saját tábori naplód, titkos útleveled és vitézi próbafüzeted**! A következő napokban a táboroddal és az őrsöddel együtt mesés formában lépésről lépésre újraélitek a kurucok dicsőséges történetét:

1. Nap (Brezán): Titkos futárokká váltok, láthatatlan tintát használtok és kódokat fejtetek meg az éjszakai erdőkben.

2. Nap (Verecke): Átlépitek a határt Rákóczival, várakat szabadítotok fel, és kitűzitek a saját kuruc zászlótokat.

3. **Nap (A Fejedelem):** Benépesítitek a kuruc vásárt: rézlibertást vertek, viaszpecsétet faragtok és országházat építetek.

4. Nap (Diplomácia): Európai követekként tárgyaltok, diplomáciai rejtvényeket fejetek meg, és leleplezitek a labanc kémeket.

5. Nap (Szécsény): Ott ültök a nagy sátortáborban a szécsényi országgyűlésen, és berakodjátok az értékeket *Magyarország Hajójába*.

Akár Amerikából, Kanadából, Ausztráliából, Nyugat-Európából vagy a Kárpát-medencéből érkeztél a táborba, Rákóczi fejedelem neked is üzen. Megmutatja, hogy a haza nem csupán egy terület a térképen, hanem mindaz, amit a szívünkben hordozunk: **a magyar szó, a népdalok, az egymást segítő barátság, a bátorság és a hűség**.

Ahogyan a távoli Törökországban, Rodostóban bujdosó kurucok is őrizték a magyar nyelvet és a szokásokat, úgy ti is megmutatjátok a világban, hogy a magyar kultúra él, virágzik és összeköt bennünket, bárhol is lakjunk a Földön!

ELŐZMÉNYEK

Mesés történelem

Hogyan jutottunk el a Rákóczi-szabadságharcig?

Képzeljétek el, hogy Magyarország hosszú éveken át két nagy ellenséggel is küzdött: a törökökkel és a Habsburgokkal. A törökök több mint 150 évig uralták az ország nagy részét, de a 17. század végén a Habsburgok vezetésével sikerült őket kiszorítani Magyarországról. Buda várát 1686-ban foglalták vissza a törököktől.

A magyarok azt remélték, hogy végre békében élhetnek, és szabadon dönthetnek saját országuk sorsáról. A Habsburg uralkodó, I. Lipót azonban nem azt adta, amire számítottak. A katonái sok helyen erőszakoskodtak, magas adókat követeltek, és a magyar nemesek, valamint a szegényebb emberek is egyre elégedetlenebbek lettek.

A magyarok közül sokan úgy érezték, hogy hiába űzték ki a törököket, most egy másik hatalom parancsol nekik. Sokan szabadságot és igazságosabb életet szerettek volna.

A nagysárosi Rákóczi-kastély udvari homlokzata egy 20. század eleji képeslapon.
(Az épület a második világháborúban elpusztult.)

I. FEJEZET: MEGSZÓLALNAK A TÁROGATÓK

Mesés történelem

Rákóczi hívó szava – Titkos küldetés Brezán várában

Réges-régen, több mint háromszáz évvel ezelőtt, 1703 tavaszán szomorú csend borult a magyar falvakra és mezővárosokra. Az emberek évekkel korábban még ünnepeltek, hiszen a magyar és az európai seregek közösen végre kiűzték a törököket a Kárpát-medencéből. Mindenki azt remélte, hogy hosszú idő után végre béke, nyugalom és boldogság köszönt a magyarok földjére.

Sajnos nem így történt. Ehelyett a Habsburg-udvar és a magyar rendek között továbbra is komoly politikai és vallási feszültségek maradtak. A törökök helyét egy új uralkodó vett át: a bécsi császár, **I. Lipót**. A császár katonái – akiket a magyarok piros kabátjuk és idegen beszédük miatt **labancoknak** neveztek – megszállták a magyar várakat. A bécsi udvar nem tisztelte a magyarok régi törvényeit:

- A szegény embereknek és földműveseknek olyan magas adókat kellett fizetniük, hogy alig maradt ennivalójuk télre.
- A nemesektől elvették az ősi birtokaikat, és csak akkor adták vissza, ha hatalmas összegeket fizettek érte.
- Ha valaki panaszkodni próbált, a császár katonái azonnal börtönbe zárták.

Az emberek úgy érezték, saját hazájukban váltak idegenné. Egyre többen suttogták a tábortüzek mellett és a házak kapujában: *„Ez így nem mehet tovább! Kell valaki, aki zászlót bont, és összefogja a nemzetet!”*

De ki lehetett az az ember, akire egy egész ország büszkén és bizalommal nézett rá? Mindenki egyetlen névre gondolt: **II. Rákóczi Ferencre**.

Mányoki Ádám: II. Rákóczi Ferenc portréja (1712)

Rákóczi Magyarország egyik leggazdagabb és leghíresebb főnemesi családjából származott. Édesanyja az a hős **Zrínyi Ilona** volt, aki éveken át bátor anyaként és hadvezérként védte Munkács várát a császári seregek ellen. Rákóczi gyermekkorától kezdve megtanulta, mit jelent a hazaszeretet, a becsület és a kitartás. Mivel nagyon művelt ember volt, sok nyelven beszélt, és egész Európában ismerték a nevét.

Rákóczi nem tudta tétlenül nézni népe szenvedését. Amikor titokban segítséget kért Franciaországból a magyarok számára, a bécsi császár megtudta ezt, letartóztatta őt, és a bécsújhelyi várbörtönbe záratta. Rákóczira halálbüntetés várt volna, de a bátorságának és hűséges segítőinek köszönhetően csodával határos módon sikerült megszöknie a börtönből!

Lengyelországba menekült, és a határ közelében álló, hűvös kőfalú **brezáni várban** talált menedéket. Bár biztonságban volt, a szíve mindennap hazavágyott. Nappal a térképeit böngészte, éjszaka pedig arról álmodott, miként tehetné újra szabaddá Magyarországot.

1703 májusának egy hűvös éjszakáján patkódobogás verte fel a brezáni vár csendjét. Poros, kimerült lovasok érkeztek Magyarországról. Nem gazdag urak voltak, hanem egyszerű, kemény munkához szokott tiszaháti emberek. A vezetőjük egy bátor, éles eszű sótiszt[1], **Esze Tamás** volt.

Veszprémi Endre: Rákóczi találkozása Esze Tamással és gyalogos jobbágykatonáival, a talpasokkal a magyar-lengyel határon

Esze Tamás és társai napokon át vándoroltak titokban, az erdők mélyén rejtőzve a labanc őrjáratok elől, hogy eljussanak a fejedelemhez. Amikor Rákóczi Ferenc színe elé léptek, Esze Tamás levette a kalapját, és így szólt:

– Nagyságos Fejedelem! Nem bírjuk tovább a labancok sanyargatását. A nép fegyvert ragadott a Tiszaháton, de nincs vezetőnk. Nemesek és jobbágyok mind téged várnak! Ha te élünkre állsz, egy emberként követünk a harcba!

Rákóczi mélyen meghatódott. Tudta jól, hogy ha elfogadja a felkérést, az életét kockáztatja, és a világ egyik leghatalmasabb birodalmával kell szembeszállnia.

De tudta azt is, hogy a vezetői felelősséget nem lehet visszautasítani, amikor a hazájáról van szó. Szemébe nézett a bátor tiszaháti embereknek, és határozottan így felelt:

– Vállalom! Veletek vagyok, és Isten segítségével kivívjuk a magyarok szabadságát!

Rákóczi azonnal az íróasztalához ült. Lúdtollat fogott, és egy csodálatos, buzdító levelet fogalmazott meg, amelyet ma **brezáni kiáltványnak** nevezünk. Ebben a levélben Rákóczi nemcsak a gazdag nemeseket hívta harcba, hanem mindenkit: a szegény jobbágyokat, a városi mesterembereket, a hajdúkat és a pásztorokat is. Kimondta, hogy a szabadságért folytatott küzdelemben minden magyar testvér és egyenrangú társ.

A kiáltvány végére Rákóczi felírta a kurucok szent jelmondatát, amely később a lobogókra is rákerült:

„Cum Deo pro Patria et Libertate!”
(vagyis magyarul: „Istennel a hazáért és a szabadságért!”)

[1] A sótiszt egy történelmi, hivatali tisztség volt a 19. századig. A királyi vagy állami sómonopólium igazgatásával, a só kitermelésével, raktározásával, elosztásával és adóztatásával foglalkozott.

A fejedelem vörös viasszal lepecsételte a leveleket, és átadta őket Esze Tamásnak és a futároknak. De hogyan juthatott el a hír a Kárpát-medence minden szegletébe, amikor még nem létezett telefon, internet vagy autó?

Bátor **futárok** segítségével! A fiatal kuruc futárok a csizmájuk szárába vagy a nyereg alá rejtették a pecsétes leveleket. Éjszaka vágtattak a sötét erdőkben, elkerülték a császári őrhelyeket, átúsztattak a sebes folyókon, és ha kellett, titkos jelszavakkal igazolták magukat a falvak szélén.

Ahová a futár megérkezett, kitört a lelkesedés! Az emberek elővették a padlásról a régi kaszákat, fokosokat, kardokat. A falvak szélén és a hegyekben este megszólaltak a **tárogatók** – ezek a különleges hangú magyar fúvós hangszerek –, amelyeknek a hangja messzire szálló, búgó dallammal jelezte mindenkinek: *Eljött az idő! Zászlót bontott Rákóczi fejedelem!*

Kuruc tárogató

A labancok azonban nem aludtak. A bécsi császári tiszt, **Károly kapitány** és a kémjei megtudták, hogy Rákóczi levelei elindultak Lengyelországból. A császári csapatok megduplázták az őrséget a határon és a várakban. Hajsza kezdődött az idővel!

Most a ti táborotok és őrsötök is belép a történelembe! Ti vagytok a vármegyék bátor fiataljai, hajdúi és diákjai. Janó futár meghozta hozzátok is Rákóczi üzenetét. A váratok kapuján ma még a császár fekete-sárga zászlója lobog. Rajtatok múlik, hogy ügyességgel, bátorsággal, kódfejtéssel és összefogással átsegítitek-e a futárokat, megvéditek-e a titkos levelet, és felteszitek-e a vár kapujára a kurucok piros-fehér-zöld lobogóját!

Készen álltok? Megszólaltak a tárogatók!

Feladatok az első fejezethez

📖 Kis Kuruc Szótár

- **kuruc:** A Rákóczi oldalán harcoló magyar katona vagy felkelő.
- **labanc:** A bécsi császárt szolgáló katona (a kurucok ellensége).
- **futár:** Gyors lovas üzenethozó, aki a fontos leveleket szállította.
- **kiáltvány / pátens:** Rákóczi fejedelem ünnepélyes nyilvános levele vagy parancsa.
- **tárogató:** Régi magyar fúvós hangszer, amellyel jeleket adtak a katonáknak.

1. feladat: „Állj be a seregbe!" – Felszólító mód gyakorlása

Rákóczi katonákat toboroz. Alakítsd át a szavakat **felszólító alakra** (parancsra/kérésre), ahogy a toborzó vitézek mondták!

Példa: segít ➔ **Segíts!**

1. csatlakozik ➔ _____!
2. véd (a hazát) ➔ _____!
3. fog (fegyvert/szerszámot) ➔ _____!
4. hallgat (a futárra) ➔ _____!
5. bízik (Rákócziban) ➔ _____!

2. feladat: Kuruc Szókereső

Keresd meg a Mátrixban az alábbi 5 szót: **RÁKÓCZI, FUTÁR, ZÁSZLÓ, BREZÁN, KURUC**!

B	K	U	R	U	C	A
R	Á	K	Ó	C	Z	I
D	E	F	U	T	Á	R
Z	Á	S	Z	L	Ó	Z
Á	B	R	E	Z	Á	N

3. feladat: Szövegértési kérdések:

1. **Kiket hívott Rákóczi a seregébe?**

   [ ] Csak a gazdag nemeseket
   [ ] Mindenkit, aki szereti a magyar hazát
   [ ] Csak a külföldi katonákat

2. **Mit jelent a kuruc zászlók jelmondata: „*Cum Deo pro Patria et Libertate*”?**

   Válasz:

   _____

3. **Miért döntöttek úgy a magyarok, hogy felkelnek a császár ellen?**

   Válasz:

   _____

4. feladat: A Titkos Kód Megfejtése

A labanc kémek figyelik az utakat, ezért Janó futár rejtjeles írással hozta a hírt. Fejtsd meg az üzenetet a kódkulcs segítségével!

Kódkulcs:

A=1, Á=2, B=3, C=4, D=5, E=6, É=7, F=8, G=9, H=10, I=11, Í=12, J=13, K=14, L=15, M=16, N=17, O=18, Ó=19, Ö=20, Ő=21, P=22, Q=23, R=24, S=25, T=26, U=27, Ú=28, Ü=29, Ű=30, V=31, W=32, X=33, Y=34, Z=35

Rejtjeles üzenet:

`25 - 35 - 1 - 3 - 1 - 5 - 25 - 2 - 9`

Megfejtés: __ __ __ __ __ __ __ __ __ !

5. feladat: Kézműves Műhely: korabeli pergamen készítése

Kellékek: Fehér papírlap, langyos fekete tea vagy kávé, szivacs, ecset, gyertya (csak felnőtt segítségével!).

1. Cseppents a papírra teát vagy kávét, és egy szivaccsal egyenletesen kend el, hogy sárgás-barnás, antik hatású legyen!
2. Hagyd megszáradni a papírt.
3. A lap széleit a táborvezető segítségével óvatosan megégethetitek, hogy igazán régi oklevélnek tűnjön!
4. Erre a pergamenre írjátok fel az őrsötök saját titkos felhívását!

II. FEJEZET: A ZÁSZLÓK ALATT

Mesés történelem

Zászlóbontás a határon – Rákóczi megérkezik Vereckére

1703. június 16-án hajnalban sűrű köd ült a Kárpátok bérceire. A lengyel-magyar határ egyik legfontosabb erdei átjárójában, a **Vereckei-hágónál** csendben lapult egy kis magyar csapat. Esze Tamás és tiszaháti felkelői álltak ott: egyszerű jobbágyok, szegénylegények és hajdúk. Megviselt ruhát viseltek, fegyvereik között akadt régi kard, kasza és fokos is. Bár a hideg eső áztatta őket, a szemükben nem a fáradtság, hanem a remény tüze égett.

Mindannyian a határ felé néztek. Tudták, hogy azon a napon kell megérkeznie a fejedelemnek. Nem sokkal korábban a kuruc felkelők Dolha mellett sajnos vereséget szenvedtek a császári sereg labancaitól. Sokan megijedtek, de Esze Tamás nem adta fel. Így biztatta embereit:

– Ne csüggedjetek, bajtársak! Ha Rákóczi fejedelem átlépi a határt és személyesen áll az élünkre, a magyar nép megmozdul, és senki sem állíthat meg bennünket!

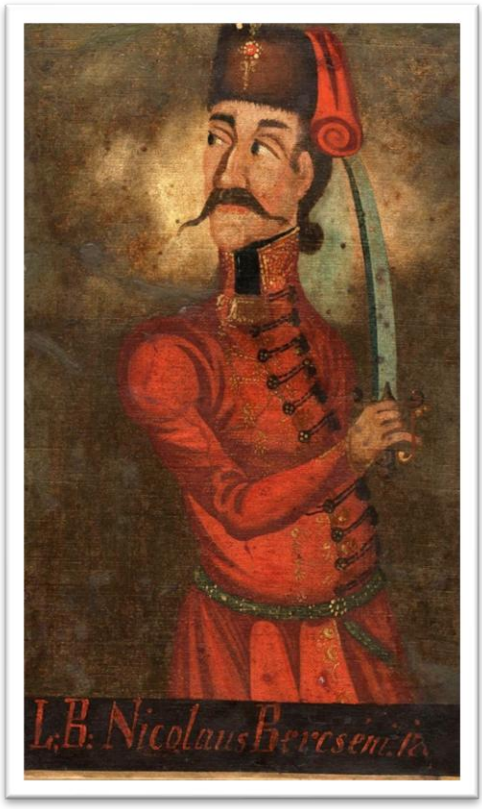

Gróf székesi Bercsényi Miklós

Egyszer csak lónyerítés és patkódobogás hallatszott a lengyel oldalról. A fenyvesek közül egy kis lovascsapat bukkant elő. Az élen piros mentében, díszes süvegben egy karcsú, méltóságteljes lovas vágtatott sötét pej lován: maga **II. Rákóczi Ferenc**! Mögötte hűséges barátja és hadvezére, a határozott fellépésű **Bercsényi Miklós** lovagolt.

Amikor Rákóczi a határhoz ért, lepattant a nyeregből, megállott a határköves úton, és mélyen belélegezte a szülőföldje levegőjét. Esze Tamás és a katonák örömükben térdre borultak, és felkiáltottak:

– Éljen Rákóczi! Éljen a fejedelem!

Rákóczi odalépett hozzájuk, felsegítette őket, majd kibontotta a csillogó selyemlobogókat, amelyeket Lengyelországból hozott magával. A piros selyemzászlókra arany betűkkel ez a felirat volt hímezve: **„Cum Deo pro Patria et Libertate!”** A vitézek fejüket lehajtva ünnepélyes esküt tettek: életük végéig hűségesen szolgálják a fejedelmet és a haza szabadságát. Ettől a naptól Rákóczi személyesen is a felkelés élére állt, és a kuruc sereg gyorsan növekedni kezdett.

Ahogy Rákóczi Ferenc bevonult Magyarországra, a hír gyorsabban terjedt a széljárta völgyekben, mint a futótűz. De a fejedelem tudta: ahhoz, hogy a szabadságharc győzhessen, nem elegendő néhány ezer bátor katona. Az egész országnak összefogásban kellett egyesülnie.

1703 augusztusában Rákóczi kiadta az egyik legfontosabb rendeletét, a híres **vetési pátenst**. Ebben hatalmas dolgot ígért:

- Azok a jobbágyok és szegénylegények, akik fegyvert fognak Rákóczi zászlaja alatt, és végigharcolják a szabadságharcot, mentesülnek a földesúri adók és terhek alól!
- Családjaik és otthonaik védettséget élveznek a háború ideje alatt.

Ez a döntés megváltoztatta a történelmet! A földművesek és a szegény emberek megértették, hogy Rákóczi nemcsak a saját hatalmáért küzd, hanem az ő életüket és jövőjüket is jobbá akarja tenni. A falvakból ezrével tódultak a fiatalok a kuruc táborba. Nemes és jobbágy egymás oldalán vállvetve harcolt, mint egyetlen nagy család tagjai.

Bár a kuruc sereg napról napra növekedett, Rákóczi látta, hogy a katonái még gyakorlatlanok. Sokan közülük sosem jártak igazi csatában, és nem ismerték a katonai szabályokat.

Rákóczi ezért szigorú hadi szabályzatot készített. Szigorúan megtiltotta a fosztogatást, a rablást és a békés lakosok bántalmazását. Így szólt tisztjeihez:

– Mi nem rablók, hanem a haza védelmezői vagyunk! Aki kárt okoz a szegény embereknek, az a szabadságharc ügyét árulja el. Csupán fegyelmezett, tiszta szívű katonákkal győzhetünk!

Rákóczi igazságossága és szigora miatt a nép hamar megszerette a kurucokat. Bárhová érkeztek, a falvak lakói étellel, itallal és jó szóval fogadták őket.

Philipp Rugendas: Kuruc lovas (rézmetszet)

A nyár folyamán a kuruc sereg lavinaként hömpölygött előre. A kuruc lovasok átszáguldottak a Felvidéken és a Duna-Tisza közén. A labanc katonák megrémültek a kurucok váratlan és lendületes rohamaitól.

A Kárpát-medence térképén egymás után változott meg a helyzet: Munkács, Sárospatak, Eperjes és Tokaj környéke gyorsan kuruc kézre került. A várak fokain egymás után vonták le a császár fekete-sárga zászlóit, és kitűzték helyükre a különböző kuruc és Rákóczi-lobogókat.

A tábori éjszakákon már ezrek énekelték közösen a tábortűz körül a kuruc nótákat, és a hegyek között büszkén visszhangzott a kiáltás: *„Pro Patria et Libertate!”*

Most a ti táborotokra és őrsötökre vár a feladat! Ma bátorsággal, fegyelemmel, ügyességi próbákkal és jó csapatmunkával kell támogatnotok Rákóczi seregét, hogy a ti váratok is felszabadulhasson, és kitűzhessétek rá a saját őrsi zászlótokat!

Feladatok a második fejezethez

📖 Kis Kuruc Szótár

- **hágó:** Magas hegyek közötti természetes átjáró, hegyi út (pl. *Vereckei-hágó*).
- **pátens:** Rákóczi fejedelem által kiadott ünnepélyes rendelet vagy utasítás.
- **talpas:** A kuruc sereg gyalogos, egyszerű katonája.
- **huszár:** Gyors, könnyűfegyverzetű magyar lovas katona.
- **portya:** Kisebb katonai csapat gyors, meglepetésszerű felderítő vagy portyázó útja.

1. feladat: „Merre vágtat a huszár?" – Igekötők és irányok

Egészítsd ki a mondatokat a megfelelő **igekötővel**! *(be-, ki-, fel-, le-, át-, el-)*

1. Rákóczi Ferenc _____lépte a lengyel-magyar határt.
2. A futár szélsebesen _____vágtatott a sötét erdőbe.
3. A vár fokára _____húzták a piros kuruc zászlót.
4. A labanc katonák megrémültek és _____vonultak a várból.
5. A kuruc sereg dicsőségesen _____vonult a felszabadított városba.

2. feladat: Ki kicsoda a kuruc táborban? (Párosító)

Keresd meg a fogalmakhoz tartozó helyes leírást, és kösd össze őket egy vonallal!

Fogalom	Leírás
Talpas	Gyors, nyeregben harcoló lovas katona.
Vetési pátens	A felkelést elindító bátor tiszaháti sótiszt.
Esze Tamás	Magas hegyek közötti természetes átjáró, hegyi út.
Huszár	A jobbágyoknak szabadságot ígérő fejedelmi rendelet.
Hágó	A kuruc sereg gyalogos harcosa.

3. feladat: Szövegértési kérdések:

1. **Milyen kedvezményt ígért Rákóczi a harcoló jobbágyoknak?**

   [ ] Sok aranyat és ezüstöt
   [ ] Mentesülést a földesúri adók és terhek alól
   [ ] Külföldi utazást

2. **Miért volt fontos a rendelete a szabadságharc szempontjából?**

   Válasz:

   _____

3. **Milyen szabályokat kellett betartaniuk a kuruc katonáknak a békés lakosokkal szemben?**

   Válasz:

   _____

4. feladat: Kézműves Műhely: A tábori Kuruc Zászló és Címer

Kellékek: Vászondarab vagy kemény karton, textilfesték/filctollak, fa zászlórúd, szalagok.

1. Tervezzétek meg az őrsötök vagy táborotok saját kuruc lobogóját!
2. A zászló közepére rajzoljátok rá a választott váratok címerét vagy az őrsötök jelképét (pl. turulmadár, kardot tartó oroszlán, vártorony)!
3. Írjátok rá a sereg jelmondatát: **„Pro Patria et Libertate!”**
4. Tűzzétek fel a zászlót a szállásotok vagy a váratok kapujára!

5. feladat: „A Várfelszabadító Hadművelet”

Példa feladatok az őrsöknek a tábori játék alatt:

- **Ágyúzás (ügyességi próba):** Vizes szivacsokkal kell eltalálni a labanc várfal kartonból készült ágyúnyílásait.
- **Futárszolgálat (cserkész kendős fogócska):** A csapattagoknak váltófutásban kell eljuttatniuk a pecsétes levelet a következő állomásra anélkül, hogy a „labanc őrök” észrevennék őket.
- **Zászlócsere:** Ha az őrs minden próbát kiállt, ünnepélyesen lecserélhetik a fekete-sárga császári zászlót a saját kuruc lobogójukra!

III. FEJEZET: A FEJEDELEM

Mesés történelem

Rákóczi a trónon – Amikor a kardot felváltja a kalapács

1704 nyarán örömteli harangzúgás verte fel az erdélyi hegyek csendjét. Gyulafehérvárra és Kolozsvárra selyemruhába öltözött nemesek, székely lófők[2], szorgalmas városi polgárok és pásztorok érkeztek az ország minden szegletéből. Olyan fontos döntésre készültek, amely megváltoztatta a szabadságharc sorsát. A gyűlésen az erdélyi rendek egyhangúlag, közös akarattal **Erdély fejedelmévé választották II. Rákóczi Ferencet**.

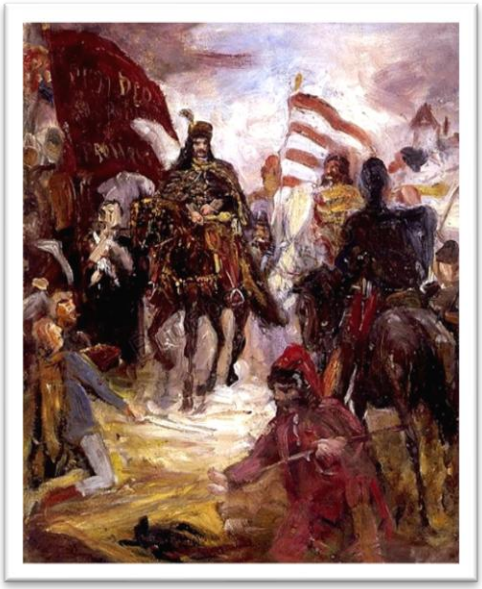

Greguss Imre: Rákóczi lovon

Amikor a hír bejárta a Kárpát-medencét, a kuruc táborokban óriási ünnepségek kezdődtek. A vitézek örömtüzeket gyújtottak a dombtetőkön, a huszárok a magasba dobták süvegeiket, és a tárogatók minden eddiginél szebben zengtek. Rákóczi Ferenc ekkor már nem csupán egy bujdosó felkelő sereg vezére volt, hanem egy elismert, törvényes uralkodó, és ezzel Rákóczi nemzetközi jelentősége is megnőtt.

Bár Rákóczi hatalmas fejedelmi díszruhát, prémes mentét és szablyát viselhetett volna mindennap, ő mégis alázatos és közvetlen maradt. Nem szeretett gőgösen uralkodni. Gyakran sétált a katonai táborokban az egyszerű emberek között, meghallgatta a szegény jobbágyok panaszait, és ha kellett, saját kezével segített az ágyúk vagy a szekerek kiemelésében a sárból.

Legközelebbi munkatársa és jó barátja, a határozott **Bercsényi Miklós** így szólt egyszer a fiatal tisztekhez:

– Látjátok a fejedelmet? Az igazi vezető nem azért kapja a hatalmát, hogy mások kiszolgálják őt, hanem azért, hogy ő szolgálja a közösségét! Rákóczi nem parancsolgat, hanem példát mutat.

Rákóczi mellett ott volt fiatal íródeákja, a székely származású **Mikes Kelemen** is, aki szorgalmasan jegyezte a fejedelem szavait és döntéseit. A kuruc táborban mindenki tudta: ha valakit igazságtalanság ért, Rákóczi fejedelemhez bátran fordulhatott segítségért.

A katonai sikerek után Rákóczi pontosan látta, hogy egy országot nem lehet csupán csatákkal megtartani. A katonáknak ennivalóra, meleg ruhára, fegyverekre és lőporra volt szükségük. A falvakban az asszonyoknak és gyermekeknek élniük kellett, a földeket meg kellett művelni.

– A csatát a karddal nyerjük meg, de a szabadságot a munkával és az összefogással tartjuk meg! – mondogatta Rákóczi a haditanácsban.

[2] A székely társadalom rangban második legmagasabb rétege volt a feudalizmus idején a primorok (főszékelyek) után.

Ezért a fejedelem nekilátott az **országépítésnek**:

- Megszervezte a **Gazdasági Tanácsot**, amely gondoskodott a sereg ellátásáról és az élelem elosztásáról.
- Műhelyeket és manufaktúrákat alapított, ahol puskákat, kardokat, golyókat és egyenruhákat készítettek.
- Hidakat, utakat és raktárakat építtetett, hogy a kereskedők biztonságban szállíthassák áruikat.

Mivel a háború alatt kevés volt az arany- és ezüstpénz, Rákóczi egy különleges döntést hozott: saját rézpénzt veretett! Ezt a pénzt a nép **rézlibertásnak** vagy **kuruc tallérnak** nevezte. A rézérmékre rányomták a magyar címert és a kurucok híres jelmondatát: **„PRO LIBERTATE"** *(A szabadságért!)*. Ezzel a pénzzel fizették ki a katonákat, és ezzel vásárolhattak a piacokon az emberek. Bár a rézpénz értéke idővel változott, mindenki büszke volt rá, mert ez volt a szabad Magyarország saját pénze! A felszabadított területeken újra életre kelt a kereskedelem. A mezővárosok főterein **kuruc vásárokat** tartottak.

A vásárokban egymás mellett dolgoztak a kor híres mesterei:

- A **kovácsok** üllőin izzó vasakból formálódtak a lópatkók és a kardok.
- A **bőrművesek** díszes erszényeket, csizmákat és nyergeket varrtak.
- A **pénzverők** nehéz kalapácsokkal verték a rézlibertásokat.
- Az **írnokok** és könyvkötők pergamenre írták a fejedelmi leveleket, és viaszpecséttel zárták le őket.
- A **zászlófestők** a legszebb selymekre festették rá az őrsök és a vármegyék címereit.

A vásárokban a gyerekek finom mézeskalácsot kóstolhattak, népdalokat tanultak a lantosoktól, és megtapasztalták, milyen békében, egymást segítve dolgozni.

Rákóczi rézpénze a »libertás«, 1704. ápr. 22-én Rákóczi leiratban tudatta a vármegyékkel és városokkal, hogy az ezüstpénz hiánya miatt váltópénzül rézpénzt bocsát ki.

A mai napon a ti táborotokban sem csak a harcról szól a játék! Nem elég felszabadítani a váratokat: meg is kell szerveznetek a mindennapi életét! Ma mesterekké, írnokokká, pénzverőkké és bírákká váltok. Készítsetek saját kuruc tallért, faragjatok pecsétnyomót, alkudozzatok a vásárban, és mutassátok meg, hogy tudtok felelősséggel, közösen építkezni Rákóczi fejedelem oldalán!

Feladatok a harmadik fejezethez

📖 Kis Kuruc Szótár

- **fejedelem:** Az ország vagy tartomány legfőbb, megválasztott uralkodója (pl. *Erdély fejedelme*).
- **rézlibertás:** Rákóczi által veretett rézpénz, amelyen a *PRO LIBERTATE* felirat állt.
- **céh:** Az azonos mesterséget folytató kézművesek védelmi és érdekvédelmi közössége.
- **írnok / deák:** Írni-olvasni jól tudó tisztségviselő, aki a hivatalos leveleket és okleveleket fogalmazta meg.
- **viaszpecsét:** Olvasztott viaszból nyomott mintázat, amellyel a fontos levelek valódiságát igazolták.
- **székely lófő**: Olyan lovas katonáskodásra kötelezett, szabad jogállású székely, aki birtokos volt és katonai szolgálatot teljesített.

1. feladat: „Ki mit csinál a kuruc táborban?" – Mesterségek szókincse

Keresd meg a mondatokhoz illő mesterséget, és írd a vonalra!

(kovács, bőrműves, írnok, pénzverő, zászlófestő)

1. A _____ kalapáccsal formálja a rézpénzt a műhelyben.
2. Az _____ lúdtollal és tintával írja a fejedelem parancsait.
3. A _____ erős bőrből varr csizmát és kulacsot a huszároknak.
4. A _____ izzó vasból formál patkót a kuruc lovaknak.
5. A _____ gyönyörű arany betűkkel festi a selyemlobogót.

2. feladat: Rokon értelmű szavak (Szinonimák)

Keresd meg a fenti szavak **rokon értelmű párját** az alsó sorban, és kösd össze őket!

Fejedelem	Bátorság	Hűség	Összefogás
Becsület	Uralkodó / Vezető	Együttműködés	Hősiesség

3. feladat: Szövegértési kérdések:

1. **Miért fogadta el Rákóczi a fejedelmi címet?**

   [ ] Mert sok aranyat akart szerezni
   [ ] Mert szolgálni akarta a hazát és a népet
   [ ] Mert külföldre akart költözni

2. **Rákóczi szerint mi kellett a szabadság megtartásához a csaták és a kardok mellett?**

   [ ] Munka, összefogás és országépítés (puskaműhelyek, eke, kalapács)
   [ ] Még több ünnepség és pihenés
   [ ] Külföldi társasjátékok

3. **Mi állt a Rákóczi által veretett híres rézpénzre (a rézlibertásra) nyomtatva?**

   Válasz:

   _____

4. feladat: Kézműves Műhely: kuruc tallér és saját pecsétnyomó készítése

Kellékek: Levegőn száradó gyurma vagy só-liszt gyurma, parafadugó, linómetsző/kiskés (vezetői felügyelettel), rézszínű festék.

1. **Pénzverés:** Formázzatok kis gyurmakorongokat, és nyomjátok bele a *PRO LIBERTATE* feliratot és a saját őrsi monogramotokat! Száradás után fessétek rézszínűre!
2. **Pecsétkészítés:** Faragjátok ki a parafadugó aljára az őrsötök saját jelképét (pl. R betű, kard, korona, vár)! A tábor során minden elkészített levelet és oklevelet ezzel hitelesítsetek! (TIPP: Fiatalabb korosztály előre elkészített pecséttel is dolgozhat.)

5. feladat: A kuruc vásár

A játék menete:

- A táborhelyen kisebb mesterműhelyeket alakítunk ki (pénzverő, írnok, bőrműves, zászlófestő).
- Az őrsök a megszerzett kuruc tallérokkal kereskedhetnek, árukat cserélhetnek, és elvégzik a műhelyek feladatait.
- **Párbeszéd-gyakorlat:** A gyerekeknek udvarias, régi magyar kifejezésekkel kell alkudozniuk a piacon (pl. *„Adjon Isten, jó mester uram! Mennyit kér e szép erszényért?”*).

IV. FEJEZET: A REMÉNY ÉVE

Mesés történelem

Titkos levelek és európai követek – A diplomácia mesterei

1705 tavaszán váratlan és hatalmas hír futott végig Európa királyi udvarain és a kuruc katonai táborokon. Meghalt I. Lipót császár, aki hosszú évtizedeken át olyan keményen és igazságtalanul uralkodott a magyarok felett. A bécsi trónra fiatal, új uralkodó ült: fia, **I. József**. Az új császár látta, hogy a Rákóczi vezette kuruc seregeket nem lehet könnyen legyőzni a csatatéren. Tudta, hogy a háború rengeteg pénzbe kerül, és a katonái fáradtak. Ezért József császár szokatlan lépést tett: követei útján üzente meg Rákóczinak, hogy kész tárgyalóasztalhoz ülni, és megpróbálni békét kötni a magyarokkal.

A hír hallatán óriási vita kezdődött a kuruc haditanácsban:

- Egyes fiatal tisztek felkiáltottak: *„Nem kell a tárgyalás! Folytassuk a harcot, míg az utolsó labancot is ki nem űzzük az országból!”*
- Az idősebb, tapasztaltabb katonák – mint **Vak Bottyán János** – azonban csillapították őket: *„A bölcs ember meghallgatja az ellenfelét. Nem minden csatát karddal nyernek meg! Ha tárgyalunk, biztosíthatjuk a jogainkat és a békét az országnak.”*

A szabadságharc fontosabb helyszínei és a kuruc csapatok által ellenőrzött területek

Rákóczi Ferenc fejedelem csendben hallgatta a vitát, majd felállott a térképek mellől. Ő pontosan tudta, hogy a katonai bátorság önmagában nem elég. Egy felelős vezetőnek nemcsak harcolnia kell tudnia, hanem tárgyalnia, érvelnie és bölcs döntéseket hoznia is.

Kuruc és labanc lovasok

– A bátorság a csatatéren kell, de a bölcsesség a tárgyalóasztalnál menti meg a nemzetet! – mondta Rákóczi.

A fejedelem elfogadta a tárgyalási ajánlatot, de kikötötte: a békének igazságosnak kell lennie, és tiszteletben kell tartania Erdély és Magyarország szabadságát.

Ebben az időben nemcsak Bécsre, hanem egész Európára rányitotta szemét a magyar szabadságharc. A távoli királyságok uralkodói csodálkozva figyelték, miként képes a magyar nép szembeszállni a hatalmas Habsburg Birodalommal.

Rákóczi titkos futárokat és művelt követeit küldte Európa nagyvárosaiba:

- **Franciaországba**, a híres „Napkirályhoz”, **XIV. Lajoshoz**, aki aranypénzzel, fegyverekkel és tapasztalt várépítő tisztekkel (mint Riviére ezredes) támogatta a kurucokat.
- **Oroszországba**, a haladó szellemű **I. Péter cárhoz**, aki szövetséget kínált a fejedelemnek.
- **Angliába és Hollandiába**, ahonnan békeközvetítők érkeztek a kuruc táborba, hogy segítsenek a béketárgyalásokon.

A kuruc táborban egymást érték a különleges vendégek! Külföldi diplomaták, hintók, díszes egyenruhák és különféle nyelveken beszélő követek nyüzsögtek Rákóczi udvarában.

A diplomácia világa csupa izgalom és rejtély volt! Mivel a labanc kémek az utak mentén folyamatosan próbálták elfogni a futárokat és megszerezni a leveleket, Rákóczi és diplomatái különleges trükköket használtak:

- A fontos leveleket **titkosírással (számkódokkal vagy ábécékódokkal)** írták.
- A leveleket nehéz, gravírozott réz- és ezüst nyomókkal készített **viaszpecséttel** zárták le, hogy senki ne tudja felnyitni őket észrevétlenül.

Kuruc–labanc csatajelenet

Ha egy futárt mégis bekerítettek a császári lovasok, a feladata az volt, hogy a titkos iratot gyorsan megsemmisítse vagy elrejtse a föld alatt, mielőtt fogságba esik.

Az 1705-ös esztendő a nagy remények éve lett. Úgy tűnt, a tárgyalások és a nemzetközi támogatás meghozza gyümölcsét. Rákóczi látva a kedvező alkalmat, hatalmas döntést hozott: elhatározta, hogy összehívja a magyar nemzet képviselőit egy nagy, közös tanácskozásra.

A futárok újabb pecsétes leveleket vittek körbe az ország minden vármegyéjébe és városába:

*„Minden vármegye és város válassza meg a legbölcsebb, legigazságosabb küldötteit, és gyűljön össze **Szécsény mezővárosában**, hogy közösen döntsünk Magyarország jövőjéről és a szövetség megalakításáról!”*

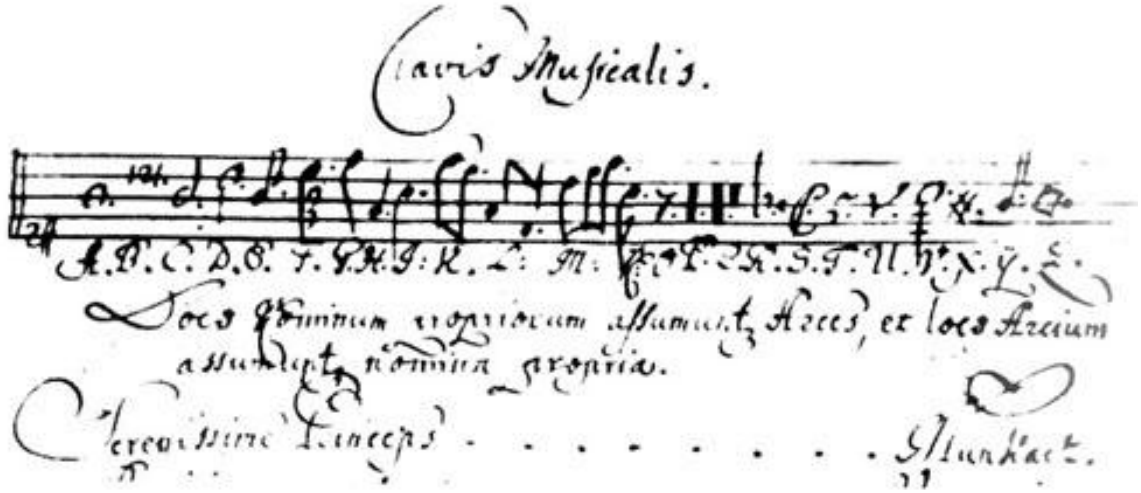

Rákóczi korabeli titkosírás zenei jelekkel (Clavis Musicalis)

Ma a ti táborotokban is elérkezett a diplomácia és a stratégia napja! Meg kell mutatnotok, hogy nemcsak harcolni tudtok, hanem gondolkodni, tárgyalni és kódokat fejteni is.

Minden őrs egy-egy európai országba indul követként. Fejtsétek meg a titkos leveleket, küzdjetek meg a labanc kémekkel, és válasszátok meg a saját küldötteiteket a szécsényi országgyűlésre!

Feladatok a negyedik fejezethez

📖 Kis Kuruc Szótár

- **diplomácia:** A nemzetek és országlátók közötti békés tárgyalás és kapcsolatépítés művészete.
- **követ / diplomata:** Az uralkodó vagy az ország hivatalos megbízottja, aki képviseli hazáját a külföldi udvarokban.
- **szövetséges:** Olyan ország vagy személy, amellyel közös célokért, egymást segítve működünk együtt.
- **rejtjel / kód:** Olyan titkos írásmód, amelyet csak a kódkulcs birtokában lehet elolvasni.
- **országgyűlés:** A nemzet képviselőinek hivatalos gyűlése, ahol az ország legfontosabb törvényeiről döntenek.

1. feladat: Udvarias megfogalmazások – A diplomata nyelve

A diplomáciában nagyon fontos a tisztelettudó, udvarias beszéd. Alakítsd át az alábbi parancsoló mondatokat **udvarias, fejedelmi kérésekké**! *(Használd a kérem, tisztelettel, legyen szíves szavakat!)*

Példa: Add ide a térképet! ➔ **Tisztelettel kérem, adja ide a térképet!**

Hozd ide a titkos levelet! ➔ _____!

Írd alá a szerződést! ➔ _____!

Hallgasd meg a követet! ➔ _____!

Nyisd ki a várkaput! ➔ _____!

2. feladat: Európai szövetségesek – Szókirakó

Rakd össze az összekeveredett betűket, hogy megkapd Rákóczi szövetségeseinek és tárgyalópartnereinek nevét!

1. **G O S A R I A R N Z C Á F** ➔ F _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ _ G
2. **S Á Z O O O R S G R Z** ➔ O _ _ _ _ _ _ _ _ _ G
3. **L G A N I A** ➔ A _ _ _ _ A
4. **D A A O L N I L H** ➔ H _ _ _ _ _ _ A

3. feladat: Szövegértési kérdések:

1. **Ki lett az új császár I. Lipót halála után, aki tárgyalni akart Rákócziékkal?**

   [ ] I. József
   [ ] I. Péter
   [ ] XIV. Lajos

2. **Milyen trükköt használtak a diplomáciában, hogy a labanc kémek ne tudják elolvasni a leveleket?**

   [ ] Titkosírást (kódokat)
   [ ] Csak versben írták a leveleket
   [ ] Hangosan felolvasták őket a piacon

3. **Mit mondott a tapasztalt Vak Bottyán János a tárgyalásokról a fiatal tiszteknek?**

   [ ] Azonnal támadják meg Bécset katonákkal
   [ ] Adják fel a harcot és menjenek haza
   [ ] A bölcs ember meghallgatja az ellenfelet, mert a tárgyalóasztalnál is lehet menteni a nemzetet

4. **Milyen békét volt csak hajlandó elfogadni Rákóczi?**

   Válasz:

   _____

5. **Miért volt szüksége a kurucoknak külföldi szövetségesekre?**

   Válasz:

   _____

4. feladat: Diplomáciai kódfejtő tárcsa

Kellékek: Két különböző méretű kartonkorong, egy milton kapocs (Jancsi-szög), filctollak.

1. **Elkészítés:** Rajzoljátok fel mindkét korong szélére az ábécé betűit (A-Z).
2. Tűzzétek össze a két korongot a közepén a milton kapoccsal úgy, hogy elforgathatók legyenek!

3. **Használat:** Ha a külső korong A betűjéhez a belső korong D betűjét tekeritek, megszületett a titkos kódkulcs! Ezzel a kódfejtő tárcsával egész nap titkos üzeneteket küldhettek az őrsök között.

```
(   A B C D E F G ...   )  <-- Külső korong
( ( d e f g h i j ... ) )  <-- Belső korong (elforgatva)
```

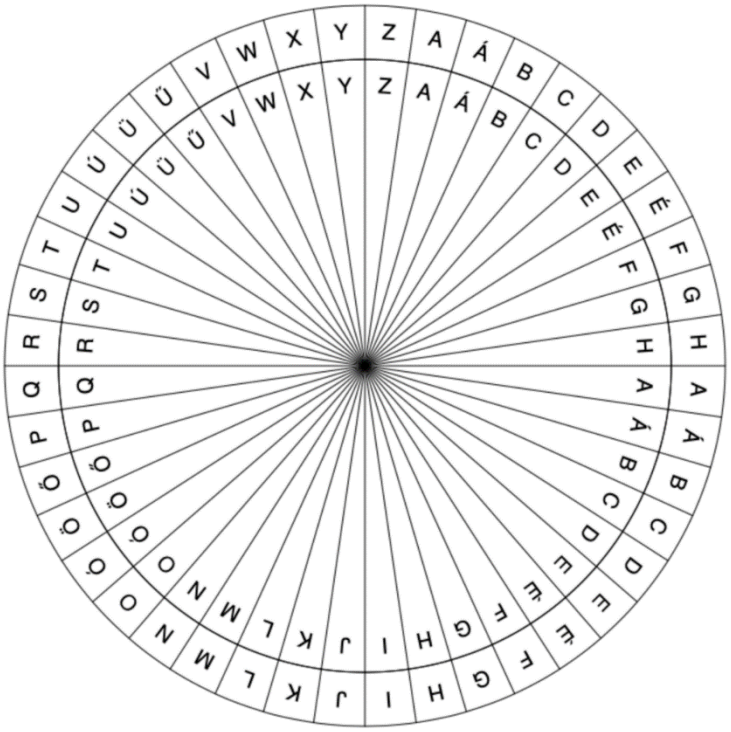

5. feladat: Követjárás és kémvadászat

Példa feladatok az őrsöknek a tábori nagyjáték alatt:

- **Követjárás Európában:** Az őrsök állomásról állomásra járnak (Franciaország, Anglia, Oroszország, Erdély), ahol más-más diplomáciai, nyelvi vagy logikai rejtvényt kell megoldaniuk.
- **Kémvadászat:** Néhány vezető titokban labanc kémet alakít. Az őrsök feladata, hogy leplezzék le őket, és szerezzék vissza az elcsent fejedelmi iratokat!

V. FEJEZET: A VEZÉRLŐ FEJEDELEM

Mesés történelem

A nemzet nagy találkozója – Szécsény mezején

Rákóczi korabeli kuruc lovassági zászló 1706-ból

1705 kora őszén különleges látvány fogadta azt, aki a Nógrád vármegyei **Szécsény mezővárosa** felé lovagolt. A város szélén elterülő hatalmas rét úgy nézett ki, mint egy nyüzsgő, színes város. Több ezer fehér és piros-fehér-zöld selyemsátor emelkedett a magasba!

A kuruc futárok hívó szavára az ország minden szegletéből megérkeztek a küldöttek:

- Díszes mentében, kócsagtollas süvegben lovagoltak be a **főnemesek és vármegyei urak**.
- Egyszerűbb, de tiszta ruhában érkeztek a **szabad mezővárosok és falvak küldöttei**.
- Büszkén lépkedtek a székely lófők, a hajdúk és a szegénylegények képviselői.
- Ott nyüzsögtek a külföldi követek, írnokok, papok és a tábori zenészek is.

A Rákóczihoz csatlakozott magyarországi rendek képviselői Szécsényben gyűltek össze, hogy közösen döntsenek a szabadságharc politikai irányításáról. A gyűlés legfontosabb feladata az volt, hogy új rendet és törvényeket teremtsen az országnak. A küldöttek megegyeztek abban, hogy a harcoló vármegyék, Erdély és a szabad városok egyetlen erős szövetséget alkotnak. Ezt a szövetséget latin szóval **konföderációnak** nevezték.

A konföderáció tagjai kijelentették:

- Többé nem fogadják el a bécsi császár törvénytelen parancsait.
- Együtt, egyetlen nagy családként küzdenek a haza szabadságáért.
- Senkit nem érhet hátrány a vallása miatt. A szécsényi országgyűlésen fontos cél volt, hogy a különböző felekezetek jogait és békés együttélését biztosítsák.

Rákóczi-címeres kuruc zászló

Ez a döntés óriási áttörés volt! Rákóczi felismerte, hogy a belső békét és a vallásszabadságot meg kell őrizni, mert a felekezeti viták csak gyengítenék a nemzetet. A Szécsényi Országgyűlés legünnepélyesebb pillanata az volt, amikor a küldöttek egyhangúlag felkérték II. Rákóczi Ferencet a Szövetség vezetésére.

Bár sokan azt javasolták, hogy koronáztassa magát magyar királlyá, Rákóczi ezt határozottan visszautasította. Ő nem a királyi koronára vagy a személyes dicsőségre vágyott, hanem a nép szabadságára. Ezért elfogadta az országgyűlés által

felajánlott új tisztséget: ő lett a magyarországi szövetséges rendek **vezérlő fejedelme**. A fejedelem mellé egy 24 tagú tanácsot, úgynevezett **szenátust** választottak, amelynek élére Rákóczi hűséges harcostársa, **Bercsényi Miklós** került. Így a fejedelem nem egyedül hozta meg a döntéseket, hanem a nemzet legbölcsebb embereivel közösen.

A szécsényi sátortáborban heteken át tartott a közös munka. A tanácskozások végén Rákóczi és a küldöttek olyan törvényeket fogadtak el, amelyek mindannyiunk számára példaértékűek:

1. **Biztosították a jobbágykatonák szabadságát:** Megerősítették, hogy a harcoló szegénylegények és családjaik mentesülnek a terhek alól.
2. **Megszervezték az ingyenes betegellátást:** A sebesült kuruc katonák számára tábori kórházakat hoztak létre.
3. **Elrendelték a rendszeres békekövetést:** Nyitva hagyták a kaput az igazságos tárgyalások előtt.

Amikor az országgyűlés végén Rákóczi felesküdött a Konföderáció oklevelére, a jelenlévők örömükben kardjaikat a magasba emelték, és az ágyúk díszlövései megrázták a Nógrádi-dombokat!

Képzeljétek el, hogy a magyar nemzet olyan, mint egy hatalmas tengeri hajó. A történelem viharaiban csak akkor maradhat fenn ez a hajó, ha nem terheljük meg felesleges dolgokkal, és megőrizzük benne a legfontosabb értékeket! Rákóczi fejedelem az Intelmekhez és a szécsényi döntésekhez hasonlóan megmutatta nekünk, melyek azok a kincsek, amelyeket soha nem szabad elengednünk:

- **Hűség:** hűnek lenni a szülőföldünkhöz, a kultúránkhoz és a barátainkhoz.
- **Bátorság:** kiállni az igazságért még akkor is, ha nehéz.
- **Összefogás:** elfogadni egymást, és vállvetve dolgozni a közös célokért.
- **Becsület:** tiszta szívvel, igazságosan élni a mindennapokban.

Ezek az értékek tartották meg a Rákóczi-szabadságharc katonáit, és ezek az értékek tartják meg a mai napig a világban szétszóródott magyarságot, a diaszpóra közösségeit is!

A tábori napok és a kuruc kalandok a végéhez közelednek. Végigjártátok a rögös utat: átléptétek a határt Vereckénél, várakat szabadítottatok fel, rézlibertást vertetek, titkos kódokat fejtettetek meg, és képviseltétek az őrsötöket a szécsényi országgyűlésen!

Rákóczi fejedelem büszke rátok! Bátorságotokért és kitartásotokért a mai napon mindannyian átvehetitek a **vitézi diplomát**, és bekerültök a kuruc hagyományőrzők nagy családjába!

Őrizzétek meg a szívetekben Rákóczi jelmondatát:

„Cum Deo pro Patria et Libertate!”

Feladatok az ötödik fejezethez

📖 Kis Kuruc Szótár

- **vezérlő fejedelem:** Rákóczi Ferenc hivatalos tisztsége, a Szövetség (Konföderáció) feje és fővezére.
- **szenátus:** A fejedelem munkáját és döntéseit segítő 24 tagú tanácsadó testület.
- **vallásszabadság:** Az a törvénybe foglalt jog, amely szerint mindenki szabadon gyakorolhatja saját vallását.
- **oklevél:** Hivatalos, pecséttel ellátott dokumentum, amely elismerést vagy rangot igazol.
- **hagyomány:** Azok az értékek, szokások és emlékek, amelyeket őseinktől örököltünk, és továbbadunk a jövőnek.

1. feladat: „Mit tartasz meg a hajódon?” – Értékválasztó nyelvi gyakorlat

Egészítsd ki a hiányos mondatokat a megadott szavakkal! *(összefogás, hűség, bátorság, becsület, hagyomány)*

1. A kuruc vitézek _____ segítették egymást a harcban.
2. Rákóczi fejedelem életét a haza iránti _____ irányította.
3. A nehéz döntésekhez és a várostromhoz nagy _____ kellett.
4. Az igaz ember mindig _____ és tiszta szívvel cselekszik.
5. A táborban tanult dalokat és meséket őrizzük meg, mert ez a mi _____.

2. feladat: Szövegértési kérdések:

1. **Kivé választották Rákóczi Ferencet a szécsényi országgyűlésen?**
   - [ ] Királlyá
   - [ ] Vezérlő Fejedelemmé
   - [ ] Császárrá

2. **Mit fogadtak meg a küldöttek a vallással kapcsolatban?**

   Válasz:

   _____

3. **Miért volt fontos, hogy az egész ország egyetlen szövetségbe (Konföderációba) egyesüljön?**

   Válasz:

   _____

3. feladat: Élményjáték: „Rákóczi Országalapító Hajója”

Eszközök: Nagy csomagolópapír, színes filctollak, kartonból kivágott érték-kártyák.

1. **A hajó megrajzolása:** A gyerekek közösen rajzolnak egy nagy, vitorlás hajót a papírra, amelyre felírják: *MAGYARORSZÁG HAJÓJA*.
2. **Az értékek berakodása:** A gyerekek felírják a hajó vitorláira a legfontosabb értékeket (*hűség, bátorság, összefogás, becsület, család, tudás, szeretet, hit*).
3. **A vihar próbatétele:** A táborvezető jelzi, hogy vihar közeleg. A csoportnak meg kell vitatnia, melyek azok az alapvető értékek, amelyeket semmiképpen sem dobhatnak ki a hajóból ahhoz, hogy a nemzet eljusson a jövőbe.

4. feladat: Ellentétek és értékek – nyelvi gyakorlat

Keresd meg a bal oldali szavak **ellentétpárját** a jobb oldalról, és kösd össze őket!

Szó	**Ellentétpárja**
Hűség	Meghajlás / Behódolás
Bátorság	Árulás / Hűtlenség
Szabadság	Gyávaság
Kitartás	Raboskodás

5. feladat: A tábori hűség-időkapszula

Kellékek: Egy jól záródó doboz vagy időkapszula, papírlapok, szalagok, a táborban készült kuruc tallérok és rajzok.

1. **A kapszula megtöltése:** Minden őrs helyezzen el a dobozban egy-egy emléket a tábori napokról (pl. az őrsi zászló miniatűr mását, egy pecsételt levelet, egy kuruc tallért).
2. **Üzenet a jövőnek:** A gyerekek írjanak egy közös levelet a következő év táborozóinak, elmesélve, mit tanultak Rákóczi fejedelemtől a hűségről és az összefogásról!
3. **Zárási szertartás:** A kapszulát ünnepélyesen lezárjátok a tábori viaszpecséttel.

6. feladat: Mocsárjárás

- **Cserkész alapjáték:** Mocsárjárás (fa deszkákkal vagy kartonlapokkal való átkelés).
- **Keretmese:** A Nógrád környéki mocsaras vidékeken át kell eljuttatni a Konföderáció legfontosabb értékeit (*hűség, bátorság, összefogás, becsület*) a szécsényi sátortáborba anélkül, hogy bárki a sárba lépne.
- **Játék menete:**
    1. Az őrs kap 3 darab fa deszkát (vagy polifoam lapot), amelyekre rá van írva egy-egy érték.
    2. Az 5-6 fős őrsnek úgy kell átkelnie a kijelölt pályán („mocsáron”), hogy mindig csak a deszkákra léphetnek, és azokat adják kézről kézre előre.
    3. Ha valaki lelép, az egész őrsnek vissza kell térnie az előző cölöphöz. A játék a csapatszellemet és az együtemű mozgást fejleszti.

7. feladat: Záró élménykör: „A hagyomány láncolata”

A játék menete:

- A táborozók és a vezetők egy nagy kört alkotnak a tábortűz vagy a fejedelmi zászló körül.
- Egy piros-fehér-zöld szalagot adtok körbe. Minden gyermek, amikor hozzáér a szalag, mond egyetlen szót, amit a táborban tanult és magával visz otthonra (pl. *bátorság, hűség, rákóczi, barátság, magyar nyelv, összefogás)*. A szalag körbeérve összeköti a közösséget, szimbolizálva, hogy a diaszpórában élők is egyetlen nagy magyar családhoz tartoznak.

A kiadvány a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. támogatásával valósult meg.
Köszönjük, hogy hozzájárultak a külhoni és diaszpórában élő magyar fiatalok identitásának és nyelvi örökségének megőrzéséhez!

